

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความสำคัญของการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอน

การเรียนการสอนจากอดีต มุ่งถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ กิจกรรมการเรียนส่วนใหญ่ครูเป็นผู้บอก หรือบรรยายให้นักเรียนฟัง หน้าที่หลักของนักเรียนคือ ตั้งใจฟังครู ทำตามที่ครูสั่งและพยายามจดจำสิ่งที่ครูสอนให้ได้มากที่สุด ครูจึงได้รับการขนานนามอีกอย่างหนึ่งว่า ผู้สอนหนังสือ ส่วนนักเรียนเปรียบเหมือนภาชนะที่ว่างเปล่า ครูมีหน้าที่คอยยัดเยียดวิชาความรู้ลงไป ใครรับได้มากก็แสดงว่าประสบผลสำเร็จทางการศึกษา นักเรียนจึงกลายเป็นง่อยทางความคิด คอยรับความรู้จากครูฝ่ายเดียว การเรียนรู้ขึ้นกับคนอื่น หากใช้ตัวเองไม่ (1:26) ดังคำเปรียบที่ว่า "เติลเป็นข้างฝา วิชาเป็นตะปู ครูเป็นส้อม" คอยตอกย้ำความรู้เข้าไปในสมองเด็ก โดยมีได้ คำนี้ถึงตัวเติลเลย (2:40)

จากการสอนดังกล่าว เด็กจึงมีแต่ความรู้ความจำอย่างเฉียว โอกาสที่จะฝึกการคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นมีน้อยมาก ความรู้ที่ได้รับก็แบ่งแยกเป็นรายวิชา แม้ว่านักการศึกษาจะได้พยายามพัฒนาหลักสูตรจากหลักสูตรรายวิชา มาเป็นหลักสูตรสัมพันธ์ความรู้และหลักสูตรแบบสหสัมพันธ์ เพื่อให้ครูสอนสัมพันธ์กันในลักษณะบูรณาการก็ตาม แต่ผลปรากฏว่าครูยังคงสอนแยกเป็นรายวิชาเหมือนเดิม ซึ่งทำให้การเรียนการสอนสำหรับหลักสูตรล้มเหลว (3:35) เพราะความรู้ที่นักเรียนได้รับมีประโยชน์สำหรับเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อเท่านั้น แต่ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวันได้ ขาดความสามารถในการคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น ดังคำกล่าวที่ว่า มีความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด

จากความล้มเหลวดังกล่าว จึงก่อให้เกิดความเชื่อที่ว่า การที่นักเรียนได้เรียนเนื้อหาวิชาแยกแต่ละวิชานั้นเกิดประโยชน์น้อยน่าจะได้มีการนำประสบการณ์เหล่านั้นมาสัมพันธ์กันจนเกิดหลักการ หรือข้อสรุปที่มีความหมายนำไปใช้ได้ สถานการณ์ต่างๆ ทั้งยังจะต้องมีความเกี่ยวข้องกับสภาพชีวิตจริงของผู้เรียนด้วย จึงจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวันได้ ซึ่งเรียกว่า ประสบการณ์ทางการศึกษาที่บูรณาการ (4:98-99)

นักการศึกษาจึงหันมาสนใจที่จะจัดการศึกษา เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต เป็นสำคัญประกอบกับได้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ ทางการศึกษาหลายประการ เช่น การเรียนรู้โดยการกระทำ การเรียนรู้โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง เป็นต้น และปรัชญาการศึกษาที่ว่า การศึกษาคือชีวิต ได้แพร่เข้าสู่วงการการศึกษา จึงทำให้เกิดหลักสูตรแบบแกนและการบูรณาการรวมหน่วยขึ้น (3:36) เพื่อช่วยครูให้สามารถสอนในลักษณะบูรณาการความรู้ได้จริง ๆ อันก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ เช่น เกิดการเชื่อมโยงของความรู้ เกิดความคิดรวบยอดที่ถูกต้อง ผู้เรียนสามารถเข้าใจสภาพปัญหาสังคมได้ดีขึ้น นักเรียนเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการไม่แบ่งแยกเป็นรายวิชา มีความเป็นเอกภาพสมบูรณ์ในตัวเอง ลดการซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชาและยังช่วยประหยัดเวลาในการสอนด้วย (3:41-42) อันจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวันได้

ด้วยเหตุนี้ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จึงมีพื้นฐานการสร้างเนื้อหาจากหลักของบูรณาการ โครงสร้างเนื้อหาสาระของหลักสูตรไม่แบ่งแยกเป็นรายวิชา แต่ประกอบกันเข้าเป็นกลุ่มเป็นหน่วยบูรณาการและหน่วยแยกต่างหาก เฉพาะตัวของมันเองด้วย (3:40) และได้เปลี่ยนแนวคิดของครูจากการสอนหนังสือมาเป็นการสอนคน

ส่วนในด้านประสิทธิภาพของการสอน จากผลการวิจัยเกี่ยวกับหลักการเรียนรู้ของมนุษย์ วิธีการแก้ปัญหา การสร้างความคิดรวบยอดและหลักการ ตลอดทั้งจากประสบการณ์ทางการสอนของครูในระดับประถมศึกษาเป็นจำนวนมาก ต่างยอมรับและมีความเห็นสอดคล้องกันว่ากระบวนการเรียนการสอนแบบหน่วยงานหรือหน่วยการสอนเป็นวิธีสอนที่ดีที่สุดอันจะก่อให้เกิดความรู้ในลักษณะบูรณาการ ทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยและการพัฒนาความสามารถของแต่ละบุคคลให้เจริญงอกงามได้อย่างเต็มที่ทุก ๆ ด้านพร้อมกันไปด้วย (5:หน้าต้นนำ)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า ความสำคัญของการสอนแบบหน่วยและหน่วย การสอนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาหลักสูตร และการสอนมาโดยตลอดและจากการศึกษาพบว่า ความสำคัญของการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอนยังมีผู้กล่าวไว้อีกมาก ซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

1. การสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอนมีผลต่อการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ประถมศึกษาของไทยมาโดยตลอด ตั้งแต่หลักสูตรประถมศึกษา 2503 จนถึงหลักสูตรประถมศึกษา 2521 โดยเฉพาะกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตซึ่งจัดเนื้อหาสาระเป็นหน่วย 12 หน่วย และเน้นการสอนแบบบูรณาการมากที่สุด (6-15: สัมภาษณ์)

2. การสอนแบบหน่วย และหน่วยการสอนเป็นกระบวนการจัดการเรียน การสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในลักษณะบูรณาการ อันก่อให้เกิดความถึรพบยอด หลัก การ และเหตุผลต่าง ๆ ตลอดทั้งวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง เพื่อนำไปสู่การคิดเป็น ทำ เป็น แก้ปัญหาเป็น และสามารถนำวิธีการ เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตทั้ง ปัจจุบันและอนาคต ซึ่งนับว่าเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของหลักสูตรประถมศึกษาปัจจุบันเป็นอย่างมาก (16-18: สัมภาษณ์)

3. การสอนแบบหน่วยเป็นวิธีการสอนที่ดี และมีประโยชน์มากเหมาะกับทุก สมัยควรมานำมาใช้เพราะเด็กจะได้แสดงออกตามความสนใจ และความสามารถของเขา เด็กได้แสดงความคิดเห็น ได้เข้าใจ ได้อ่านเป็น ฟังเป็น คิดเป็น และแก้ปัญหาเป็น ตลอดทั้งทำเป็นด้วย เป็นวิธีการสอนที่หันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ (19-20: สัมภาษณ์)

4. การสอนแบบหน่วยทำให้เด็กได้เรียนรู้จากการกระทำและประสบการณ์ มากมาย ซึ่งนักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนงานและกระทำกิจกรรมด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้แนะนำ มิใช่ผู้บังคับอีกต่อไป และครูจำนวนมากต่างยอมรับว่าหน่วยการสอน เป็นวิธีการจัดที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างกว้างขวางในการเรียนการสอนระดับ ประถมศึกษาอีกด้วย (21:206)

5. การสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอนไม่มีวันจะเลิกกันไปเพราะมีลักษณะ สอดคล้องกับหลักการสอนใหม่ ๆ และหลักการศึกษาที่สำคัญหลายประการ เช่น การสอน

โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม (Learning by Doing) การสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) การสอนโดยการสัมพันธ์วิชา การสอนตามความสนใจของผู้เรียน การสอนที่ยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลาง เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นการเรียนรู้ที่มีประโยชน์ต่อผู้เรียนทั้งสิ้น (22:222-223)

6. การสอนแบบหน่วยเป็นวิธีการสอนที่มีลักษณะซ้ำซ้อน และเหลื่อมล้ำกับวิธีสอนแบบอื่น ๆ มากที่สุดเพราะเปิดโอกาสให้เลือกวิธีการที่ดีที่สุด เพื่อให้เหมาะกับผู้เรียน ลักษณะเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของแต่ละตอนของแต่ละหน่วย การจัดกายเวลาเรียนก็สามารถยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียน จึงเป็นวิธีสอนที่ไม่เฉพาะเจาะจงตายตัวแต่มีการผสมผสานวิธีสอนหลายวิธีไว้ด้วยกัน เช่น วิธีการแก้ปัญหา ค้นคว้า อภิปราย บรรยาย ทดลอง สาธิต อ่านหนังสือ เชิญวิทยากร หรือวิธีสอนแบบโครงการ เป็นต้น (23:104และ24:18) การสอนแบบหน่วยจึงมีส่วนได้เปรียบวิธีสอนแบบอื่น ๆ มากที่สุดเพราะผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากหลายรูปแบบ การเรียนรู้จึงสมบูรณ์มากกว่าวิธีสอนแบบใด ๆ การสอนแบบหน่วยเปรียบเหมือนการบูรณาการวิธีสอนไว้มากมายในหน่วยการสอนแต่ละหน่วยอย่างไม่มีข้อจำกัด

7. ความสำคัญของการสอนแบบหน่วยอีกประการหนึ่งคือ เป็นวิธีสอนที่ฝึกการทำงานกลุ่ม การสร้างวินัยในตนเอง การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น การรู้จักประเมินค่า การฝึกฝนทักษะที่จำเป็นต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตตามระบอบประชาธิปไตย เน้นการพัฒนาบุคลิกภาพและการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเป็นสุข (25:347) เป็นตัวอย่างของการวางแผนร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน และเปิดโอกาสสำหรับความแตกต่างระหว่างบุคคลมากด้วย (25:372)

8. นอกจากนั้น การจัดการเรียนการสอนแบบหน่วยทำให้หเรียนมีความหมายกับเด็กเพราะสนองความต้องการ ความพอใจ และการพัฒนาความคิดตลอดทั้งความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ทักษะพื้นฐานในการอ่าน เขียน และคำนวณพร้อมกันไปด้วย จึงเป็นวิธีการเหนือวิธีการอื่นใดที่สนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กได้เจริญก้าวหน้าพร้อมกันทุกด้าน กอปรด้วยความเข้าใจ ค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยที่พึงปรารถนาได้ (5:139)

9. ในแง่ของการจัดเนื้อหาสาระปรากฏว่าหน่วยการสอนเป็นระบบการจัดที่สามารถรวมและครอบคลุมเนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียนรู้ได้มากกว่าวิธีการจัดแบบอื่น ๆ เพราะไม่คำนึงถึงรายวิชาแต่ยึดปัญหา ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื้อหาสาระที่เรียนจึงทันสมัยอยู่เสมอ (26:42)

จากการพิจารณาลักษณะสำคัญของการสอนแบบหน่วย และหน่วยการสอนตามความคิดเห็นของนักการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า การสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอนมีลักษณะสอดคล้อง สัมพันธ์กับกระบวนการจัดการเรียนการสอน และการจัดโครงสร้างเนื้อหาสาระตามแนวหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบันนี้มาก

ท้ายเหตุนี้หากเราจะแสวงหาวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพตามแนวหลักสูตรประถมศึกษา ซึ่งได้เสนอแนะตัวอย่างวิธีสอนไว้ 3-4 วิธีคือ วิธีสอนแบบแก้ปัญหา ค้นคว้า อภิปราย และทำงานกลุ่ม ฯลฯ (27:16) เหล่านี้ ล้วนเป็นวิธีสอนที่ผสมผสานอยู่ในการสอนแบบหน่วยทั้งสิ้น ฉะนั้น การสอนแบบหน่วยจึงเป็นวิธีสอนที่ครอบคลุมวิธีสอนตามแนวหลักสูตรอย่างแน่นนอนซึ่งย่อมเป็นวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพในอันจะพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ มีทักษะ มีคุณสมบัติ และมีทัศนคติตรงตามจุดหมายที่หลักสูตรวางไว้ได้ การสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอนจึงมีความหมายต่อการวางแผนการสอนและการนำหลักสูตรไปใช้ให้บังเกิดผลตามหลักการและจุดหมายของหลักสูตรดังกล่าวแล้ว อย่างไรก็ตาม การสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอนก็ยังเป็นปัญหาสำหรับครูเช่นกัน ซึ่งจะได้อภิปรายในหัวข้อต่อไป

ปัญหาของการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอน

จากการศึกษาการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอน พอจะสรุปปัญหาสำคัญได้คือ ครูประถมศึกษาและนักศึกษามักใช้คำ 2 คำนี้ปะปนกัน และเรียกชื่อแตกต่างกันด้วยในแต่ละอย่าง ทั้งที่การสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอนไม่ใช่สิ่งเดียวกัน แต่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ความสับสนนี้ทำให้ไม่มีหลักการที่แน่นอน ก่อให้เกิดความเข้าใจไม่ตรงกันในการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอน ครูไม่เข้าใจความหมายและแก่นแท้ของการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอน ทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดี และไม่อยากสอนแบบหน่วย

เพราะเห็นว่าเป็นวิธีการสอนที่ยู่ยากกว่าการสอนแบบบรรยายเป็นรายวิชาไปซึ่งสามารถเห็นผลชัดเจนในแง่ของการให้เด็กมีความรู้ตามต้องการได้

นอกจากนั้นโดยตัวของมันเอง การสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอนเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนในลักษณะสัมพันธ์วิชาใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ เข้ามาผสมผสานกันหลายอย่าง ทำให้มองเห็นรูปแบบที่ชัดเจนยาก เพราะการสอนขึ้นกับปัญหา ลักษณะเนื้อหาของหน่วย ความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญจึงทำให้เข้าใจสับสนเกิดปัญหาในการสอน และจัดหน่วยการสอนมาก (13:สัมพันธ์) ซึ่งยังเป็นปัญหาอยู่จนทุกวันนี้

ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ครูผู้สอนซึ่งจะต้องได้รับการฝึกมาอย่างเพียงพอในการที่จะสอนแบบหน่วยซึ่งต้องมีคุณสมบัติหลายประการทั้งทางด้านจิตวิทยาการศึกษาพัฒนาการเด็ก และเทคนิควิธีสอนแบบต่าง ๆ ตลอดทั้งเป็นนักประชาธิปไตย และใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ แต่ครูส่วนใหญ่มักไม่ค่อยคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ จึงทำให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพตามที่ต้องการได้

เนื่องจากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอนให้ละเอียดชัดเจน เพื่อให้ครูประถมศึกษาได้มีความคิด และ ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอนดีขึ้น ผู้วิจัยจึงทำการวิจัยนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป เพราะยังไม่มีผลการวิจัยหรือเอกสารเกี่ยวกับการสอนแบบหน่วย และหน่วยการสอนที่จะใช้เป็นเอกสารประกอบการศึกษาได้เพียงพอในประเทศไทยที่ถือว่า การให้การศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นกิจการสำคัญอย่างหนึ่งของรัฐ ในอันที่จะสร้างและพัฒนาเยาวชนที่สำคัญเร่งการศึกษาในระดับประถมศึกษาให้มีคุณสมบัติครบถ้วนสมบูรณ์ตามจุดหมายที่หลักสูตรวางไว้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ก. เพื่อศึกษาความเป็นมาของการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

ข. เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับลักษณะของการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอน องค์ประกอบที่สำคัญ การนำไปใช้ในการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา และปัญหาที่เกิดขึ้น ตามความคิดเห็นของนักการศึกษา

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะ ความเป็นมาของการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอนที่มีในโรงเรียนประถมศึกษา ทั้งของไทยและต่างประเทศ ส่วนในด้านการนำไปใช้ ความต้องการและแนวโน้มของการสอนแบบหน่วย และหน่วยการสอน จะศึกษาเฉพาะในโรงเรียนประถมศึกษาของประเทศไทยโดยเริ่มศึกษาตั้งแต่หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2491 จนถึงปัจจุบัน และจากโครงการทดลองต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบหน่วย และหน่วยการสอนเท่านั้น

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

ก. ด้านความเป็นมาของการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอน

1. ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอนจากเอกสารหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2491 จนถึงปัจจุบัน

2. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอนจากหนังสือ เอกสาร วารสาร และสิ่งพิมพ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ พ.ศ. 2497 จนถึงปัจจุบัน

ข. ด้านการนำไปใช้ความต้องการ และแนวโน้มของรูปแบบการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอน

1. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการนำการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอนไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2491 จนถึงปัจจุบัน

2. สัมภาษณ์นักการศึกษา และครูปฏิบัติการสอน ที่เคยเกี่ยวข้องกับ การสร้างหลักสูตรประถมศึกษาและโครงการทดลองต่าง ๆ เกี่ยวกับ การนำการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอนไปใช้ ความต้องการ และแนวโน้มของรูปแบบการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอนในโรงเรียนประถมศึกษารวมทั้งองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งเป็น

4 กลุ่มตั้งนี้

ก. นักการศึกษาที่เคยมีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงสร้างหลักสูตรประถมศึกษา ในอดีตจำนวน 6 ท่าน

ข. นักการศึกษาที่เคยมีส่วนร่วมในการดำเนินการเกี่ยวกับโครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา และโครงการกรุงเทพฯ-ธนบุรี จำนวน 12 ท่าน

ค. ครูที่เคยปฏิบัติการสอนในโครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา และโครงการกรุงเทพฯ-ธนบุรี จำนวน 11 ท่าน

ง. นักการศึกษาที่มีส่วนในการสร้างหลักสูตรประถมศึกษา ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน จำนวน 16 ท่าน

จากการสัมภาษณ์ทั้ง 4 กลุ่ม รวมผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด จำนวน 45 ท่าน

การสัมภาษณ์ ใช้การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ โดยผู้วิจัยเตรียมแบบสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าโดยแยกเป็น 4 ฉบับ ตามลักษณะผู้ทรงคุณวุฒิที่จะให้การสัมภาษณ์ทั้ง 4 กลุ่ม ดังรายละเอียดได้จากภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์ ทั้ง 4 ฉบับ ผู้วิจัยสร้างในลักษณะคำถามปลายเปิด และวันที่ไว้สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านที่ไม่สะดวกที่จะให้การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการได้ จะได้ตอบให้เป็นลายลักษณ์อักษรด้วย

ก. การรวบรวมข้อมูล

ประมวลความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 4 กลุ่ม มาเรียบเรียงเป็นวิทยานิพนธ์

1.5 ถ้าจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ก. การสอนแบบหน่วย หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบหนึ่ง ซึ่งไม่แบ่งแยกเป็นรายวิชา ใช้วิธีสอนหลาย ๆ แบบผสมผสานกันตามลักษณะปัญหา เนื้อหาสาระและความสนใจของผู้เรียน เวลาสอนสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

ข. หน่วยการสอน หมายถึง กลุ่มของเนื้อหาสาระที่จัดขึ้นตามความต้องการของผู้เรียน ในลักษณะที่บูรณาการไม่คำนึงถึงรายวิชา มีความสมบูรณ์ในตัวเอง ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย ปัญหาหรือเนื้อหา กิจกรรม วิธีการวัดผลและประเมินผล รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

1.6 ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ โดยมุ่งศึกษาย้อนหลังขึ้นไปในอดีต ข้อมูลบางตอนขาดหายไป และบางตอนไม่สามารถค้นคว้าหามาได้เพราะมิได้บันทึกไว้ และผลจากการสัมภาษณ์นักการศึกษาและครูปฏิบัติการสอนในอดีตเกี่ยวกับการวิจัยนี้ได้ ข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร เพราะเป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความรู้สึก ความรู้ความจำ ในอดีตของท่านซึ่งย่อมจะตอบให้ได้เฉพาะที่หลงเหลืออยู่ในความทรงจำเท่านั้น จากข้อจำกัดเหล่านี้ อาจทำให้การวิจัยครั้งนี้ไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร

1.7 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

ก. เป็นเอกสารประกอบการศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา

ข. เป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่สนใจ ที่จะศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อนำไปประยุกต์ใช้

ค. เป็นแนวทางสำหรับปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาต่อไป

1.8 การเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยเสนอผลการวิจัย โดยจัดลำดับขั้นตอนเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

- 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
- 1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 1.3 ขอบเขตของการวิจัย
- 1.4 วิธีดำเนินการวิจัย
- 1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย
- 1.6 ข้อจำกัดของการวิจัย
- 1.7 ประโยชน์ที่จะได้รับ
- 1.8 การเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 การสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอน

- 2.1 ความหมายของการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอน
- 2.2 ความเป็นมาของการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอน
- 2.3 การสอนแบบหน่วย
 - ก. หลักการพื้นฐานของการสอนแบบหน่วย
 - ข. ลักษณะและวิธีการสอนแบบหน่วยของไทยและต่างประเทศ
 - ค. กิจกรรมการสอนแบบหน่วย
 - ง. ลำดับชั้นและวิธีดำเนินการสอนแบบหน่วย
 - จ. ข้อดีข้อเสียและประโยชน์ของการสอนแบบหน่วย
 - ฉ. ปัญหาและอุปสรรคของการสอนแบบหน่วย
- 2.4 หน่วยการสอน
 - ก. ประเภทของหน่วยการสอน
 - ข. ลักษณะหน่วยการสอนที่ดี

ก. การสร้างหน่วยการสอนประเภทต่าง ๆ

1. องค์ประกอบในการสร้างหน่วย
2. วิธีการสร้างหน่วย
3. ชั้นในการสร้างหน่วย
4. ส่วนประกอบของหน่วย
5. ปัญหาหรือเนื้อหาที่จะนำมาสร้างหน่วย

ง. ตัวอย่างหน่วยการสอนที่มีในโรงเรียนประถมศึกษาของไทยและต่างประเทศ (ยุโรปและอเมริกา แปลเป็นภาษาไทย)

บทที่ 3 ความเป็นมาของการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาของไทย

- 3.1 หลักการและเหตุผลที่ต้องจัดการสอนแบบหน่วยและจัดหน่วยการสอน
- 3.2 ลักษณะของการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอนที่ปรากฏในหลักสูตรประถมศึกษา ตั้งแต่ พุทธศักราช 2491-2521
- 3.3 โครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา (Chachoengsao Educational Pilot Project) ซึ่งทดลองสอนแบบหน่วยเพื่อเป็นแนวคิดพื้นฐานในการร่างหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503
- 3.4 โครงการทดลองปรับปรุงการศึกษากรุงเทพ ฯ-ธนบุรี พ.ศ. 2495-2507 ที่ทดลองสอนแบบหน่วย
- 3.5 โครงการอื่น ๆ ที่ทดลองสอนแบบหน่วย
- 3.6 ผลที่ได้จากการทดลองสอนแบบหน่วยในโครงการต่าง ๆ
- 3.7 อุปสรรคและปัญหาของการสอนแบบหน่วยและจัดหน่วยการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาของไทย

บทที่ 4 การนำไปใช้ ความต้องการและแนวโน้มของรูปแบบการสอนแบบ
หน่วยและหน่วยการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา

4.1 หลักสูตรประถมศึกษาและความเกี่ยวข้องกับการสอนแบบหน่วย
และหน่วยการสอน

4.2 การนำการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอนไปใช้ในโรงเรียน
ประถมศึกษาปัจจุบัน

4.3 ความต้องการและแนวโน้มของรูปแบบการสอนแบบหน่วยและ
หน่วยการสอนที่เหมาะสมกับสภาวะปัจจุบัน

4.4 การสอนแบบหน่วยและการจัดหน่วยการสอนให้สัมฤทธิ์ผล

บทที่ 5 สรุป อภิปราย และให้ข้อเสนอแนะ ที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า
เกี่ยวกับการสอนแบบหน่วยและหน่วยการสอน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย